

New Delhi 10.–13. september 2004:

Møte med store kontraster

Det faller ikke helt naturlig for oss saklige nordmenn å bli møtt med blomsterkranser rundt halsen og noe å drikke når vi kommer svette fra flyturen og skal sjekke inn på hotellet. Noen av oss føler oss litt brydde. Men det er selvsagt hyggelig, og det markerer klart at vi både er i mer eksotiske strøk enn vi er vant til, og kanskje også at vi reiser i gruppe. Og mange som benytter anledningen til å kombinere fag med mulighetene til å se andre og til dels eksotiske deler av verden, reiser i grupper. Så også de drøyt 100 norske tannlegene som deltok på årets FDI-kongress i New Delhi.

Tilbudet man møtte som deltaker var fem dager tettpakket med fag og utstilling etter tradisjonelt mønster. Blant kursgivere og foredragsholdere var det på årets møte bare tre fra Skandinavia, Poul-Erik Petersen fra Danmark, Ann Wennberg fra Sverige og Asbjørn Jokstad fra Norge. Sistnevnte er for øvrig FDI Science Manager og sitter i Science Commission.

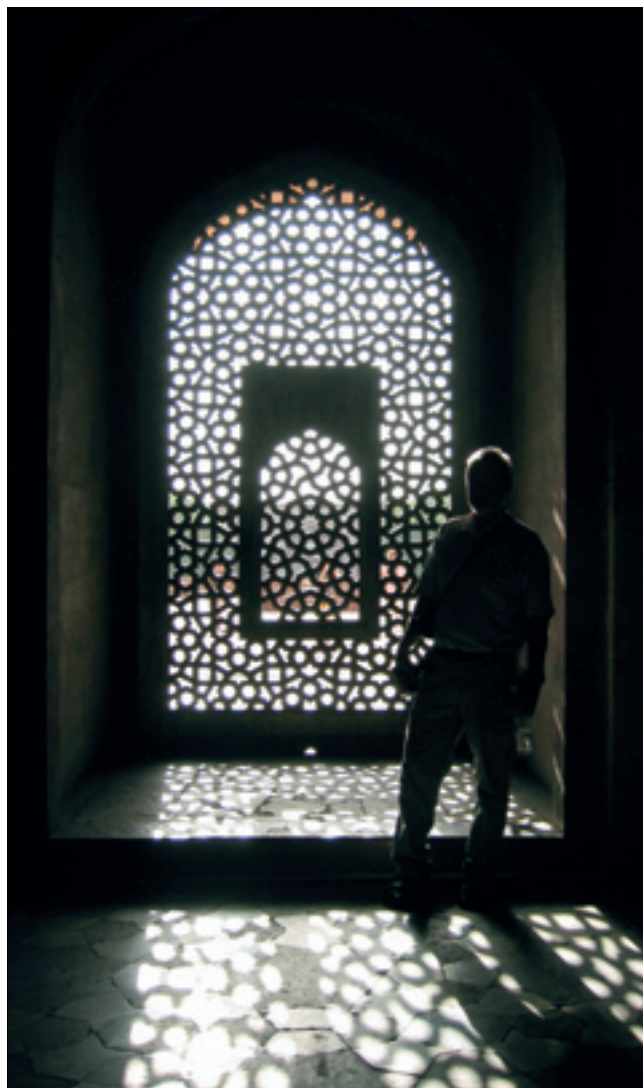
Fagprogrammet på FDI-kongressene dekker de fleste fagfelter av interesse for allmennpraktikeren. Nordiske tannleger er stort sett godt faglig oppdaterte

gjennom deltakelse i de respektive landskurser og årsmøter – det er sannsynligvis ikke så mye nytt å plukke opp. Men det er selvsagt nyttig å få stoff presentert av andre foredragsholdere enn dem man kjenner fra egne land, dessuten er det interessant å høre hvordan sykdomsutvikling og tannhelsetilbud fungerer ellers i verden. Og det varierer stort.

Vertslandet India

India, som er et land på 3 309 000 km² og med en milliard mennesker, fikk sin første tannlegeskole i 1920. I 1948 fikk landet en Dentists Act og et Dental Council, og det ble to utdanninger. Nå er det 185 moderne tannlegeskoler som utdanner ca. 13 000 tannleger per år, hvorav 65–70 prosent er kvinner. Dekningen på landsbasis er 1: 22 000, men dette varierer og dekker bare en fraksjon av behovet. Det er store utfordringer når det gjelder økonomi ved lærestedene, og det er små muligheter for videreutdanning, spesialisering og forskning, og ikke minst, liten bevissthet om betydningen av å ta vare på tannhelsen i store deler av befolkningen. Problemerne som unge indiske tannleger står overfor, kom da også svært klart til uttrykk etter tre foredrag holdt av R.L.

Brandt fra USA, R. Ibbetson fra Storbritannia og L.J. Welsh fra Australia over temaet «Professional guidance: Now I am a dentist – where do I go from here?». En stor sal var smekkefull av ungdom som sto langs veggene og satt på gulvet etter at alle sitteplasser var opp tatt, og spørsmålene til foreleserne haglet og gikk i hovedsak ut på å utforske mulighetene og hva som krevdes for å komme seg til de respektive land for å studere videre, arbeide og etablere seg; særlig i USA. I Storbritannia var de unge tannlegene tydeligvis mer enn velkomne, Ibbetson kunne fortelle at den engelske regjeringen var i ferd med å gjøre en avtale med den indiske regjeringen om «import» av indiske tannleger.

Å introdusere «evidence based dentistry» i utviklingsland er ikke enkelt. Professor Asbjørn Jokstad diskuterer med Anmol Kalha fra India.

Hva er egentlig mulig?

At situasjonen i de ulike land og verdensdeler varierer betydelig, og at det er uendelig langt frem i mange sammenhenger, ble ikke minst avdekket under en workshop, ledet av Asbjørn Jokstad, der man diskuterte problemer omkring det å introdusere og implementere evidensbasert undervisning og praksis i det som ble betegnet som «underserved and underprivileged societies». I Sør-Afrika arbeider Jokstad med å utvikle en spesialtilpasset basisprogram i «evidence based dentistry» som skal legges inn i curriculum til alle tannlegeskolene. Men det er mange problemer underveis. Å holde seg faglig og korrekt oppdatert er vanskelig når det er over 1 000 odontologiske fagtidsskrifter, når mye produsentinformasjon utgis uten kvalitetssikring og når de seriøse tidskriftene er så dyre i abonnement at selv institusjonene ikke har råd til å abonnere på dem.

Men problemstillingene med informasjonsflom og evidensbasert undervisning og praksis, blir nærmest uinteressante når man i enkelte land ikke har tilgang på verken EDB eller Internett.

Nærmest rørende var nødretet fra Mohamad Shafi Ullah fra Bangladesh, som hadde videreutdannet seg i Oslo. – Vi er 2000 utdannede tannleger i Bangladesh, sa han. (Befolkningen er 142 millioner) – Jeg kom til Norge som den beste studenten hjemmefra og oppdaget at jeg ikke var kvalifisert i det hele tatt. Nå vil jeg gjerne forske, men det finnes ikke penger, jeg har ikke tilgang til Internett, vi mangler bøker og materialer og det er ingen støtte eller oppmuntring å få i miljøet. Vi trenger alt, ikke minst å komme ut og lære, avsluttet

Fra palasset i «den rosa byen» Jaipur.

han, og fikk støtte fra sin kollega, Shailesh Lele, som ønsket seg en Øst-Asiatisk base som hjelp i arbeidet med å påvirke de generelle holdningene, kvalifisere seg innen EDB, utarbeide nasjonale retningslinjer for utdanning og forskning og ikke minst påvirke infrastrukturen.

Fra bulimi til fet og lykkelig

Ulikhetene og motsetningene i den verden vi lever i ble også tydelige i temaene som ble dekket under «Women Dentists Worldwide»-seminaret, der yterpunktene ble representert av Kathleen Rooth, USA, og Temaleshi King fra Fijiøyene. Førstnevnte, som tok opp den orale helsen i forskjellige faser av kvinnelivet, blant annet tannhelseproblemer som følge av spiseforstyrrelser, sto i kontrast til de utfordringene tannlegene i dag møter i de 22 landene som utgjør Stillehavsoyene. Der står den moderne medisin fortsatt mot den tradisjonelle, fattigdommen er stor, og der er fedme tegn på velstand

og lykke. Til tross for at tennene og smilet brukes på turistbrosjyrene, blir tannhelsen stadig dårligere, flere mister tennene, men samfunnet bryr seg ikke. – Den orale helsen er et ikke-tema – selv politikerne står frem på TV uten tenner, fortalte King.

Tilbakeblikk

Alle kongresser er like – og forskjellige. Når man tenker tilbake og skal nevne særpreg ved møtet i New Delhi, så er det mange, ikke minst selve byen og de enorme kontrastene med folkeliv, fattigdom og rikdom. Når det gjelder selve møtet og lokalitetene, så er

Ingen kommer hjem fra India uten å være tilbudt tepper. Her testes kvaliteten, og flere av teppene havnet i Norge.

det for en nordbo å snu verden på hodet når et overeffektivt airconditionssystem sørger for at det er for kaldt å være inne – og definitivt for varmt å være ute. Hva gjør man da? Jo, man hører på forelesninger så lenge man orker, går ut og varmer seg så lenge man orker å være ute, og går så inn igjen for å høre på en stund til.

Et annet særtrekk som vil bli husket, var den helt uhemmede bruk av mobiltelefoner under alle forelesninger. Det ringte på høyeste volum over alt, og folk snakket høyt, usjenert og lenge, til tross for fortvilte forsøk fra seksjonsledere og forelesere på å stoppe ulyden.

Utstillingen var et kapittel for seg og må være alle utstilleres drøm når det gjelder antall besøkende. I tre forskjellige lokaler gikk det en jevn elv av mennesker, så tett at man nesten ikke så utstillerne. Der gjaldt det å ikke ha klaustrofobi.

Åpningen var også tradisjonell med mange og lange taler, danseopptredener og suggererende trommemusikk. Med «call of the nations» som høydepunkt. Denne gangen var danskene i flertall i antall deltakere fra Norden. De hadde i tillegg organisert seg med danske flagg, og tar nå igjen for de mange årene da det praktisk talt ikke var danske deltakere på FDI-møtene.

Og når vi tenker tilbake, så tror jeg at alle møtedeltakerene, ikke minst de som la inn «post-congress»-utflukt for å se Taj Mahal eller andre kjente kulturminnesmerker eller -skatter, vil være enige om at «det hadde vært en fin og utbytterik tur». Neste års møtested, Montreal, vil garantert være helt annerledes.

Tekst og foto: Gudrun Sangnes